

Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: STM057:00/2016

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamista koskeva laki. Lailla kumottaisiin voimassa oleva yksityisistä sosiaalipalveluista annettu laki ja yksityisestä terveydenhuollosta annettu laki. Lain tarkoitus olisi varmistaa sosiaali- ja terveyspalveluja käyttävän asiakkaan tai potilaan asiakas- ja potilasturvallisuus, varmistaa laadultaan hyvät palvelut sekä edistää palvelun tuottajan ja viranomaisten välistä yhteistyötä. Sairaanhoitajaliitto pitää esitysluonnosta pääosin kannatettavana.

Lain soveltaminen kaikkiin palveluntuottajiin

Sairaanhoitajaliitto pitää esitystä lain soveltamisesta kaikkiin palveluntuottajiin kannatettavana. Lakiluonnoksessa todetaan että, yhteisellä lailla voidaan paremmin tukea sosiaali- ja terveyspalvelujen integraation toteutumista.

Lain soveltaminen itsenäisiin ammattiharjoittajiin on myös pääosin perusteltua. Haluamme kuitenkin kiinnittää huomiota lakiesityksessä kuvattuihin rekisteröitymiseen liittyviin velvoitteisiin, jotka saattavat olla yksittäiselle ammatinharjoittajalle kohtuuttomia. Yksittäiselle ammatinharjoittajalle ei mielestämme saa koitua kohtuuttomia kustannuksia esim. todistusten, tiettyjen tietojärjestelmien tai eri rekisteriohjelmien hankinnasta johtuen. Jo nyt tietyt suoritemaksut ovat itsenäisille ammatinharjoittajille kalliita.

Oppilaitosten klinikkatoiminta esitetään kuuluvan myös tämän lain piiriin. Esityksessä todetaan, että palvelujen tuottamista varten tulisi perustaa yhtiö. Pidämme tätä perusteltuna. Yhtiöittämisellä varmistetaan, että tilat, toiminnan tarkoitus ja henkilöstön osaamisen varmistetaan toiminnan käynnistämisen yhteydessä.

Lakiesityksen mukaan henkilöstövuokrausyritykset olisivat lain soveltamisen ulkopuolella. Pidämme tätä perusteltuna, sillä henkilöstövuokrausyritykset eivät tuota sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. On perusteltua, että vastuullinen palveluntuottaja määrittelee käyttämänsä henkilöstön kelpoisuuden oman rekisteröitysmenettelyn yhteydessä.

Asiakas- ja potilasturvallisuus

Lakiesityksessä palveluntuottajalle (5 §) asetetut ehdot varmistavat osaltaan asiakas- ja potilasturvallisuutta. Ehdotukset ovat kattavia ja pääosin kannatettavia. Mielestämme toimintaedellytyksissä tulee kiinnittää kuitenkin erityistä huomiota monialaiseen johtamiseen. Sosiaali- ja terveyspalveluiden integroitumisessa tarvitaan palvelutoiminnan monialaista johtamista, jotta pystytään arvioimaan henkilöstön osaamista suhteessa palvelutoimintaan ja asiakastarpeeseen. Sosiaalipalveluiden alla toteutettavassa terveyshuollon toiminnassa on esimerkiksi tilanteita, joissa terveydenhuollon toimintaa

esimerkiksi lääkehoidon kokonaisuuden osalta ei ole johdettu. Lääkehoidon johtamiseen tarvitaan hoito- ja terveystieteellistä osaamista ja koulutuksen saanut esimies, joka johtaa toimintaa toimintayksikön arjessa.

Henkilöstö

Pykälässä 7 määritellään henkilöstön määrä, koulutus, täydennyskoulutus. Pidämme tärkeänä, että henkilöstön määrän ja koulutustason määrittelyssä otetaan huomioon asukkaiden ja potilaiden palvelujen, hoidon ja hoivan tarve ja siinä tapahtuvat muutokset. Sairaanhoitajaliitto pitää tärkeänä, että henkilöstön määrää koskevat edellytykset koskevat sekä yksityisiä että julkisia palvelun tuottajia. Pidämme tärkeänä, että täydennyskoulutuksen toteutumista seurataan systemaattisesti.

Vastuu palveluiden laadusta

Pykälän 8 1. momentti sisältää vaatimuksen, että sosiaali- ja terveyspalvelun on perustuttava riittävään näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin. Lakiesitykseen on kirjattu, että hoitokäytäntöjä ohjataan arvioituun tutkimustietoon perustuvilla kansallisilla hoitosuosituksilla, niin sanotuilla käypä hoito - suosituksilla. Perusteluissa ei viitata muihin arvioituun tutkimustietoon perustuviin suosituksiin kuten hoitotyön suosituksiin. Sairaanhoitajaliitto edellyttää, että lakiesitykseen lisätään myös hoitotyön suositusten käyttäminen hoitokäytäntöjen ohjauksessa.

Pykälässä 8 2. momentissa, säädetään toiminnan johtamisen edellyttämästä asiantuntijuudesta operatiivisessa johtamisessa. Lakiesitykseen on kirjattu, että johtamisen tulisi tukea potilaiden ja asiakkaiden laadukasta ja turvallista hoidon ja huolenpidon kokonaisuutta, joka sisältää asiakkaan tai potilaan tarpeen mukaisen lääketieteellisen, hammaslääketieteellisen, hoitotieteellisen ja muun terveystieteellisen hoidon, hoitotyön ja sosiaalityön sekä muun tarpeellisen sosiaalihuollon. Pidämme tärkeänä, että lakiesitykseen sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta säädetään tarkemmin sosiaali- ja terveyspalvelujen integraation edellyttämästä johtamisen kokonaisuudesta. Toimintaedellytyksissä (8 §) tulee huomioida palveluyksiköiden velvoite opetus-, kehittämis- ja tutkimustoimintaan sekä sen edellyttämään monialaiseen osaamiseen yksikön johtamisessa. Siksi lain yksityiskohtaisiin perusteluihin tulee lisätä kirjaus hoitotyön johtamisen edellytyksistä seuraavasti pykälän 8 2 ja 3 momentteihin:

Hoitotyön johtaja vastaa hoitotyön ammatillisesta johtamisesta sekä hoitotyön ja terveystieteellisen asiantuntijatyön ja kehittämis- ja tutkimustoiminnan johtamisesta ja koordinoinnista. Hoitotyön johtaja vastaa siitä, että integroitu sosiaali- ja terveyspalvelutoiminta on asiakkaiden palvelutarpeiden mukaista, asiakaslähtöistä ja että hoitotyön käytännöt perustuvat parhaaseen saatavilla olevaan tietoon. Lisäksi hoitotyön johtaja vastaa hoitotyön laadun, turvallisuuden sekä vaikutusten ja seurannan arvioinnista.

Hoitotyön johtajan merkitys korostuu pykälissä 7 ja 8. Monialaisen henkilöstön osaamisen varmistamisen kannalta toimintayksikön johtajalla tulee olla käsitys ammattihenkilöiden tutkintojen tuottamasta ydinosaamisesta, työnjakomalleista sekä täydennyskoulutusmahdollisuuksista. Lisäksi lakiesityksen toimintaedellytyksistä puuttuu osaaminen kliinisen harjoittelun opetustoimintaan alalle opiskelevien ohjaamiseksi sekä ammatilliseen kehittämistoimintaan, joka on välttämätöntä toimintatapojen kehittämisessä ja näyttöön perustuvien käytäntöjen käyttöön ottamisessa.

Pykälän 8 3. momentissa säädetään palveluiden vastuuhenkilön nimeämisestä. Perusteluissa todetaan, että vastuuhenkilön olisi johdettava ja valvottava, että palvelutoiminta täyttää sille asetetut vaatimukset eli muun muassa siitä, että sosiaali- ja terveyspalvelujen antamiseen on palvelujen tarpeeseen ja asiakkaiden ja potilaiden määrään nähden riittävästi henkilöstöä, jonka koulutustaso ja ammattitaito mahdollistavat laadukkaiden palvelujen antamisen. Lisäksi todetaan, että vastuuhenkilön koulutuksen, kokemuksen ja ammattitaidon tulisi olla tehtävään soveltuva. Esimerkiksi silloin, kun palvelu olisi jokin tietty erikoisala, tulisi vastuuhenkilön koulutuksen, kokemuksen ja ammattitaidon olla sellainen, että hän pystyy vastaamaan palvelutoiminnasta. Tapauskohtaisesti tulisi arvioida, vaaditaanko useampaa vastuuhenkilöä toiminnan laajuuden tai monimuotoisuuden johdosta. Esimerkiksi silloin, kun palvelun tuottaja antaa sekä terveyden- että sosiaalihuollon palveluja, ei välttämättä edellytettäisi erillisiä vastuuhenkilöitä, jos vastuuhenkilöllä on koko toiminnan edellyttämä asianmukainen koulutus ja kokemus. Mielestämme vastaaminen henkilöstön oikeasta määrästä suhteessa hoidon tarpeeseen, toiminnan intensiteettiin jne. edellyttää, että vastuuhenkilö ymmärtää, miten henkilöstön oikea määrä voidaan määritellä ja miten sitä tulee seurata. Mielestämme tämä pitää sisällään useamman vastuuhenkilön nimeämisen silloin kun toiminnan laajuus ja monimuotoisuus sitä edellyttävät.

Omaevalvonta

Sairaanhoidajaliitto pitää hyvänä, että omaevalvontasuunnitelma on julkinen ja asiakkaiden nähtävillä. Tällä lisätään tiedonsaantia ja parannetaan laatua- ja potilasturvallisuutta.

Helsingissä 9.11.2016

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Nina Hahtela".

Nina Hahtela
Puheenjohtaja
Suomen sairaanhoidajaliitto ry.